

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Nevorim nefrancate nu se pri-
mosc. — Manuscrise nu se
retrimit.

INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele

REDACTIUNEA DE ANUNȚURI:
în Viena la N. Dukas Nachf.,
Nux. Augenthaler & Emmerich
Lerner, Heinrich Schalek, A. Op-
penh. Nachf. Anton Oppelk.
în Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körút).

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o seriă garmond pe o coloană
10 bani pentru o publicare. —
Publicări mai dese după tari-
tă și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXV.

529

„GAZETA” iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de *Dumneacă* 2 fr. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de *Dumneacă* 8 franci.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei
luni 6 corons. — Un exemplar
10 bani. — Atât abonamentele
cât și inserțiunile sunt a se
plăti înainte.

Nr. 1.

Brașov, Luni-Marti 1 (14) Ianuarie.

1902.

Din cauza sântei sârbători de mâne, Marți,
St. Vasile, diarul nu va apăre până Miercuri sâra.

Anul nou.

Anul, de care ne despărțim, ne
lasă cu nise impresiuni, cari ne fac
să simțim, că s'a petrecut ceva de
mare cumpănă pentru poporul nos-
tru, despre ce însă nu ne putem da
deplin seamă. A fost un an de probă
și de avertisment tot-odată pentru
noi Români dintre Tisa și Carpați
la încheierea a două lustre, ce s'au
succedat în viața noastră națională
și de partid.

Cu ce ni-am ales în acesti de ce
ani după atâtea frământări, sbuciu-
mări și suferințe? Încătrău am por-
nit și unde am ajuns?

Erau umflate pânzele speranțe-
lor, cu cari conducerea partidului
nostru pornise la luptă la începutul
anului 1892. Cum s'au realizat aceste
speranțe?

Atitudinea partidului nostru în
fața alegerilor dietale și municipale
din acest an avea să fie măsurătorul
pentru a judeca într-o cât la întrebare
de mai sus se poate răspunde
favorabil ori nu?

Fără de a mai examina în acest
moment părțile luminoase și umbrase
ale amintitei atitudini; fără de a
asemăna tabloul de acum de ce ani,
cu acela, ce ni-l'a oferit anul trecut,
vedem și simțim cu toții deosebirea,
vedem neajunsurile, ce le-au adus cu
sine urgia contrariilor și slăbiciunea și
patima din sinul nostru. Dér mai
mult, suntem convinși, că am ajuns
la un punct, unde trebuie să ne
oprim, ca să ne cugetăm serios și
consciențios, ce să întreprindem în
viitor, pentru-ca să ne putem reculege
după multele lovirii și desamăgiri,
ce le-am suferit

Privind, așa convinși, înaintea
noastră, ne cuprinde hotărîrea și spe-
ranța, că în viitor vom nisui cu toții
a-le face toate mai bine.

Și numai gândul, că va fi așa
ne dă nouă putere de energie. Gân-
dul însă trebuie să se facă faptă, căci
numai așa poate fi scăpare pentru
neamul nostru mult prigonit.

În réstimp de trei-deci de ani
puterea publică n'a făcut nici un
singur pas, ca să nu fi întit la slă-
birea, ba la nimicirea noastră ca in-
dividualitate etnică, ca Români.
Adus'a lucrurile pân' acolo, încât
partidele din dietă își aruncă una
alteia în față ca păcat de trădare
de patriă, ori-ce înclinare ori apa-
rință de înclinare de a se arăta mai
echitabil față cu Români și cu ce-
lelalte naționalități!

Și regulul de acum nu se de-
osebesce într-un nimic de cele de mai
înainte, când e vorba de împăcarea
naționalităților!

Noi Români n'avem să aștep-
tăm deci dela nimeni nimic, ci totul
are să ne vină numai dela statorni-
cia și hărnicia noastră proprie.

Drepturile unui popor nu se cer-
șesc și nu se dăruiesc, ci se eluptă.
Acesta se n'o uităm nici-odată.

În anul nou ne așteptă déră
continuarea grelei lupte, ce-o pur-
tăm de peste trei-deci de ani, ba
poporul român o luptă de sute de
ani în contra aceluiași dușman.

Isbênda e încă foarte îndepărtată.
Nici că poate fi vorba de ea pe câtă
vreme nu va străbate în masele po-
porului nostru conștiința stărei de-
plorabile și umilitore, la care e redus,
și conștiința demnității sale.

Conștiința acesta s'o deșteptăm
cu toții și la tot pasul în poporul
nostru. Atunci vom pute dice că
am făcut mult, aproape tot pentru
causa noastră, și ne vom apropia cu
mulți și mari pași de un an nou
fericit și în trebile noastre publice
naționale.

O voce despre autonomie. „*Bu-
dapesti Hirtlap*”, organ guvernamental și
care are conexiuni cu unii din membrii
marcanți ai Congresului catolic, ocupân-
du-se în numărul său dela 11 Ianuarie n.
de cestiunea autonomiei catolice, scrie în-
tre altele:

„...Adevărat, că guvernul nu vré să
satisfacă nici celor mai moderate preten-
siuni. În jurstările actuale și după antece-
dențele întâmplate, nici nu ne putem în-
chipui guvern, care ar voi séu ar pute să
renunțe la influența sa asupra afacerilor
catolice. Nimeni să nu ne înțelégă greșit.
Autonomia ar pute să-și ia origina numai
din voința unanimă a puterii statului și a
episcopilor. Așa-dér până atunci când va
fi un guvern, care într'adevăr vré autono-
mia și care e și aplicat să pregătéscă
constant și cu dibăcie afacerea acesta, —
până atunci, dicem, poate să se înființeze
sub numirea de autonomie un organism
ore-care, o creațiune incapabilă de a vie-
tăi, ea însă nu poate fi decât stérpă din
punctul de vedere al interesului național,
ce pretinde participarea mirenilor catolici
în afacerile bisericesci cu caracter lu-
mean.... Noi am dori, ca congresul catolic
să nu priméscă nici un fel de organism,
ci să-și exprime postulatul, ca înființarea
autonomiei catolice să se facă în mare și
în întreg pe basa acelei lucrări, pe care a
pregătit'o primul congres.”

Să se ia așa-dér lucrul dela început
și apoi catolicii să aștepte venirea altui
guvern mai accesibil pentru pretensiunile
lor. Mai scurt dis, autonomia catolică să
se amâne *ad calendas graecas*...

Retragerea lui Goluchowski.

Lui „*Hamburger Nachrichten*” i-se anunță
din Viena, că ministrul comun de esterne
Goluchowski și-ar fi înaintat cererea de *demis-
siune*. Scirea e combătută, ce-i drept, însă
cercurile competente din Viena nu se în-
doesc în aceea, că demonstrațiunile polo-
nese din Galiția și împrejurarea, că locți-
torul galițian n'a răspuns la vorbirea lui
Czartorizky, a produs sânge rău în Ger-
mania și tot aici este a-se căuta și cauza
pretinsei retrageri a lui Goluchowski.
Scirea despre retragerea lui Goluchowski o
aduce și foia rusescă „*Birsevija Vjedo-
most*” dicând, că urmașul lui va fi baro-
nul *Lexa-Aehrenthal*, ambasador austro-
ungar la Petersburg, care este amic sin-
cer al apropierii Austro-Ungariei de
Rusia.

Bate câmpii. — Fanaticul sécuii
Bekics Gustav a publicat o broșură in-
titulată „*Aciune națională*”. Ce spune
Bekics? Drept corolar al fantasmago-
riilor, ce le pune pe hârtie, el dice:
„Ungaria séu va fi în viitorul apropiat
stat național, séu nu va mai rămâne mult
timp în hotarele ei de aci”. Teribilă al-
ternativă pentru — șovinisti! Și ca să fie
stat național, *Bekics* strigă după sprijin
pentru maghiarime pe toate térfurile.
Munca, ce trebuie să se desfășore, are să
fie *culturală și economică*: importantă e
mai ales politica economică națională.
Bekics vorbește în deosebire despre Se-
cuime, unde ar trebui să se facă o „înțe-
lăptă” colonisare, să se creeze industrie și
institute de bani, „cari să ia lupta cu
Albina”. Ori în cătrău se întorce, tot de
naționalități se isbesce Sécuilul. Ar vré
să le scie odată sub glia verde, ca pe
„globul maghiar” numai Maghiaro-Secui
să existe.

Invalidarea mandatului din De- și, mandat cu care intrase în dieta actuală

contele *Teleki* Domokos, preocupă viu opi-
niunea publică maghiară și presa. Mai
interesant e, că Curia n'a invalidat man-
datul din motive formale, ci pentru *corup-
țiune și tractare cu mâncări și bături*.
Acesta e primul cas în Ungaria de că-
te-va decenii încôce. Dér și mai intere-
sant e, că Curia a scos ast-fel din dietă
pe un magnat maghiar și vechiul mame-
luc guvernamental — fapt, asupra căruia
foile „liberale” plâng ca Ieremia pe ruinele
Ierusalimului. Aceste foi bănuiesc și acasă
Curia de nedreptate, ba unele din ele
dau a-se înțelege, că în afacerea invali-
dării mandatului n'au jucat rol dovețile
obiective, ci téma, că de s'ar ordona o cer-
cetare, s'ar descoperi, că fișpanul din
Solnoc-Dăbăca a primit ordin de sus să
dea porunci funcționarilor din administra-
ție a vota toți pentru *Teleki* Domokos.
În petiția prin care s'a atacat mandatul,
se dice între altele, că alegătorilor români
li-s'a dat bani, mâncare și bătură și gen-
darmii i-au ținut închiși într'o cărciumă,
ca să nu fugă. Fisolgăbirul i-a dus sub
escortă de gendarmi la curtea grofului
Eszterhazy din Hollomezö, unde i-au trac-
tat cu bătură și în dorii zilei i-au pus
în trăsuri și — la Deși cu ei. Aici i-au
închis într'un restaurant. Insuși contele
Teleki i-a omenit cu cognac și colac pe
cei 49 alegători români.

Alegerea din Deși a fost o copie
fidelă a alegerilor de sub Tisza-Banffy —
sentința Curiei însă e ceva caracteristic
și neobicit în Ungaria.

„**Ne pustiim!**” — esclamă cu durere
Francisc Kossuth în „*Egyetértés*” — adevă-
s'ar fi pustiind Maghiarii. Și ce gândiți,
cine le-ar ocupa locul? Cine, decă nu —
„Valachii”. A cetit-*Kossuth* chiar în foia
lui, că în cei din urmă trei ani 78 de
proprietăți vechi maghiare au cădut în
mâinile Românilor. O fi, poate. Dér a cui e
vina?

Kossuth, firesce, scôte sabia în con-
tra băncilor românesce și le face vinovate
pe acestea. Li-ar tăia capul, de ar pute,
ca și *Bekics*. Mai dice *Kossuth*, că de
vină ar fi și „articuluș”-ul din 1895, care a
impus domnilor de pământ maghiari să
cruțe pe iobagi, ca să aibă cu cine-și

munci câmpul și plăti dările. Atunci,
dice, au invadat iobagii în moșiile neme-
șesci și s'au răspândit ca roiul în Ardeal.
Urmașii lor au ocupat apoi pământul, —
și vă puteți închipui, ce conclusiuni mai
trage *Kossuth*. Sireacii! Ei se prăpădesc,
ei domni și stăpâni, și noi cei prigoniti
și nemiluiți, boerim! De vreți să ve amu-
sați nițel, citiți articolul lui *Franczi* *Kos-
suth* din „*Egyetértés*”, nr. dela 12 Ia-
nuarie.

Partidul poporal catolic a mai re-
purtat o victorie, cucerind cercul *Galgocz*
al cărui mandat din Octomvrie îl nimi-
cise Curia. La alegerea de Joi a reușit
poporalul *Paul Meszlenyi* față de liberalul
Rudnyansky Bela. „*Alkotmány*”, organul
oficios al partidului, jubilează exclamând:
„*Etă* cum în contra mincunilor liberale și
a volniciei, zidim cetatea tare a adevêru-
lui pe stânca consciențelor”...

Petiția din Năsêud. Curia a des-
bătut petiția din Năsêud, care ataca man-
datul deputatului Dr. Beck Marcell și
pretindea invalidarea lui pe motive de
presiuni și corupțiuni. Petiția cerea, ca
mandatul să i-se dea lui *Csokan* Janos.
Curia a respins petiția.

Cultura maghiară și naționalitățile.

Comisiunea financiară a dietei a des-
bătut în trei ședințe *budgetul ministeriului
de culte și instrucțiune publică*. Deja în
prima ședință de Joi s'au îndreptat ata-
curi nesăbuite în contra școlilor nema-
ghiare și a învățământului confesional, și
am vădut, cum ministrul *Wlassics* a asi-
gurat pe *kossuthisti* și guvernamentalii, că
politica culturală maghiară stă aci pe te-
melii tari și cauza maghiarisării merge
înainte cu pași siguri.

Desbaterea s'a continuat în ședința
de Vineri. La poziția: „gimnasiile de stat”,
Komjathy Bela a accentuat din nou gre-
șita plasare a gimnasiilor acestora din
punct de vedere *naționalist*. *Komjathy* ar
dori, ca aceste gimnasil să facă (minuni
în răspândirea culturii maghiare și a ma-
ghiarisării — *Berzevicz* Albert l'a combătut
arătând, că școlile de stat înființate în
ținuturile locuite de naționalități aduc
mari servicii ideii de stat maghiar; ele
sunt chemate în primul rând de a ridica
nivelul cultural al Maghiarilor, dér tot-
odată dau și *naționalităților* puțința de
a-se cultiva (di: *maghiarisă* — Red.) —
Postul ministru de tristă amintire *Hiero-
nymi* e de părere, că nu felul cum sunt
plasate școlile medii poate să fie lucru
principal, ci *cucerirea tinerilor nemaghiari*
de cătră societatea maghiară.

Cam de aceeași părere e și d-l *Wlas-
sics*. El dice, că cea mai corectă politică
față cu *naționalitățile* este a face, ca *cul-
tura maghiară să atragă* pe ceilalți cetă-
țeni (nemaghiari). Nu e de părere tocmai,
ca să se aplice forța, dér *causa magha-
rismului* trebuie să o apere cu energie.

S'a vorbit și despre *școlile de fete*.
Și aici *Komjathy* a fost cel dintăi, care
și-a ridicat cuvântul în contra *școlilor de
fete românesce*, arătând asupra pretinsului
pericol ce-l involvă *sporirea institutelor
române* de acest fel. El cere dela ministru
control și strictă supraveghiere — *Wlas-*

sics s'a ridicat îndată să-i răspundă, luminându-l și liniștindu-l.

La poziția *inspectoratelor școlare Geza Papp* a spus, că dreptul de control al statului asupra școlilor confesionale e prea neînsemnat din punct de vedere al *maghiarismului*. Supărat trebuie să spună, că copiii instruiți în limba maghiară prin „ovodele” statului, decât întră în școlile populare își uită limba maghiară. — *Wlassics* cade și aici ca pisica, în răspunsul ce-l dă. El spune, că a dat o nouă ordonanță privitor la învățarea limbii maghiare, care va servi cu efect cauza *maghiarismului*.

*

Nu scim la care ordonanță s'a provocat ministrul *Wlassics*, căci ordonanțele ministeriale ungurești răsar adî ca bureții după ploie în toate direcțiunile. Vedem însă, că adversarii noștri sunt tot mai impetuoși, tot mai îndrăzneți și mai *teremette* împotriva limbii și culturii popoarelor nemaghiare. Cu sila vor să ne impună limba și cultura lor și în mijloacele de aplicat spre ajungerea acestei imorale ținte, sunt nealegători și neadormiți.

Luptă crâncenă trebuie să susținem pentru a-ne apăra tesaurul cel mai scump, limba și prin limbă naționalitatea. Și susținem lupta acosta tocmai față cu factorii, cari chemați ar fi, să dea și ei sprijin la desvoltarea și cultivarea națiunilor nemaghiare, decât e, ca țera acosta să meargă spre întărire și consolidare. În loc să fie așa, în loc să ne bucurăm și noi de egală ocrotire și îndreptățire, pe toate căile îndurăm prigoniri, în toate direcțiunile suntem expuși asuprii și nedreptății.

Nu-și gândesc ore domni din Peșta, că unde o să ajungă cu politica de anihilare ce o fac, și ce se va alege din țera în care majoritatea covârșitoare a locuitorilor sunt priviți și tractați ca străini pe pământul și în vatra lor străbună?

Congresul pentru autonomia catolică.

Joia trecută s'a deschis în Budapesta *congresul pentru autonomia catolică*. Ședința de Joi a fost numai formală, de constituire. Desbaterile au început în ședința de Vineri, după ce majoritatea a respins propunerea lui *Simonyi-Semadam*, ca adică înainte de desbaterea în merit, comisiunea de 27 să clarifice congresul privitor la diferențele existente între proiectul elaborat de numita comisiune și între punctul de vedere al guvernului. Pentru propunerea *Simonyi-Semadam* au pledat *Stefan Rakovszky*, *Gabriel Ugron* și contele *Zichy*. Contra ei a vorbit contele *Apponyi*. Propunerea fiind respinsă de majoritate, s'a deschis desbaterea în merit, vorbind delegații *Fr. Major* și *Georg Micsura*.

Etă câte-va amănunte:

Ședința a presidat-o contele *Iuliu Szapary*. S'a cetit procesul verbal al ședinței prime asupra căruia s'a încins o discuție pasionată. Congresul a decis, ca procesul verbal să fie redigeat din nou și verificat.

La ordinea zilei *Simonyi-Semadam* și-a motivat printr'un lung discurs propunerea despre care am făcut amintire. El găsește necesar, ca comisiunea de 27 să clarifice congresul asupra diferențelor existente între proiectul elaborat de ea și între vederile guvernului, căci altfel nu se va ajunge la nimic și se va face numai risipă de timp, se va zidi pe nisip și rezultatul va fi dubiu. Tot ce se va dobîndi, va fi o intimidare și membrii congresului nu vor ști nici-odată, că ore factorul, care deține puterea, voește s'o exercite acosta față de congres pe baza legii, ori din punct de vedere politic și de partid. Ori că facem autonomie, ori nu. Dacă guvernul nu vré să dea avea o autonomie, atunci să nu se jöce cu noi, căci nu suntem copii. Dacă suntem catolici și simțim că catolicismul e primejduit în Ungaria și are lipsă de autonomie, atunci să nu ne lăsăm a fi purtați de sföră, ca marionetele, pe cari mâni necunoscute le pörta dela spate. Numai atunci vom ști ce e de făcut cu autonomia, decât vom fi lămuriți asupra atitudinii guvernului. Și „a nu dice nimic” e o părere, dör atunei vom ști ce e de făcut, nu ne vom tocni, ci vom pretinde drepturile, ce ni-se cuvin după lege.

Saghy Gyula e de părere să nu se împiedece desbaterea generală.

Rakovszky Stefan dice, că a sunat ora ultimă. Congresul nu e o hală de vëndare, unde să se facă tocmești cu guvernul. Lucrul se tărăgănează acum de trei ani. Guvernul a vrut să arunce odiul zădărniceii autonomiei pe alți factori. Tot-deuna a țis episcopatului: să poftescă a-și espune congresului părerea. El a și făcut-o; guvernul însă tot-deuna s'a ascuns după pereți spaniolî. Acum după-ce elaboratul a trecut prin retorta tuturor comisiunilor, guvernul dice, că-i este greu a-și espune punctul său de vedere înaintea unei comisiuni mai mari, doresce însă să se designeze trei bărbați de încredere, și-și va spune părerea. După-ce s'a făcut și acosta și după-ce s'a redactat un proiect de autonomie förte strimt, așdım în cėsul din urmă dela bărbații comisiunei de trei, că nu vrea guvernul să ne dea nici drepturile cuprinse în proiectul de față, că există și acum diferențe, noue necunoscute. — Oratorul spune mai departe, că organismul proiectat nu satisface așteptărilor, căci se negă și minimul de drepturi. Invinuesce pe *Apponyi*, că esiteză a da lămuriile de lipsă asupra diferențelor și se declară pentru propunerea *Simonyi-Semadam*.

Ugron Gabor dice, că congresul catolic nu e demn de rolul, ce i-se pregătesce. Catolicii trebuie să stea pe baza legii, căci decât congresul s'ar abate dela baza strictă de drept, atunci el se supune dictatului unor factori străini. Când guvernul nu țintese la organizarea autonomiei celor 8 milioane de catolici pe baza dreptului, ci tinde a vör zizanie și conflicte, congresul s'a abătut dela baza de drept și a pășit pe terenul tērguelilor. Să ni-se desvălăscă odată situațiunea în totă umilirea ei și aceia, cari vor să primescă situațiunea acosta. — Primesce propunerea *Simonyi-Semadam*.

Pentru propunere mai vorbesce contele *Ferdinand Zichy* și *Francisc Major*, apoi se face votarea. Propunerea e respinsă cu 67 contra 45 voturi.

Se începe desbaterea generală a elaboratului comisiunei de 27.

Fr. Major întrebă, decât după toate câte s'au petrecut și după umilirile ce le-a suferit catolicismul ungar, se pöte ore primi o instituție, care deja din nascere vegetează, în care nu se găsește forță, pulsațiune, din care sângele a fost scurs și care numai prin mijloce artificiale pöte fi scutită de perirea timpurie. Declară, că membrii congresului n'au fost trimiși, ca să vëndă, ci se elupte drepturi.

Micsura Georg nu primesce elaboratul comisiunei de 27, fiind-că e mai bine să n'ai nimic, decât să ai ceva rău. Crede, că precum *Wekerle* a mijlocit dela corönă introducerea căsătoriei civile, așa și primatele cu episcopatul vor ști să esopereze dela corönă scutirea drepturilor catolicilor.

*

În ședința dela 11 Ianuarie contele *Albert Apponyi* a dat lămuriile cu privire la activitatea comisiunei de 27 și la punctul de vedere al guvernului. Guvernul nu e aplecat a renunța la stabilirea bugetului fondurilor și nu renunță la conducerea școlilor superioare și medii catolice regesești; dă însă congresului dreptul de a conlucra și el la stabilirea bugetului și la inspecțiunea școlilor. Mai ales în judecarea delictelor contra religiunii consiliul de direcțiune ar presenta ministrului pe președintele anchetei și înainte de a-se aduce sentința ministrul ar cere tot-deuna părerea respectivei autorități ecleziastice. Dacă congresul primesce punctul de vedere al guvernului, el nu renunță la un drept. *Apponyi* spune, că auto-

nia va avé toate școlile populare și organizația comunităților bisericesci în întregimea lor; altă sferă de drept autonomia nu va căpeta, ea însă va fi pretutindenți unde vine sub decisiune vre-o afacere, ce atinge interesele bisericesci. Din asemănarea perderilor și căștigurilor contele *Apponyi* ajunge la rezultatul, că *catolicii pot primi autonomia acosta*, care ar fi o forță sta-tornică pentru toți catolicii din Ungaria; ea ar fi o armată organizată față cu glö-tele vechi neorganizate. Primesce proiectul comisiunei de 27.

Vorbirea lui *Apponyi* a întâmpinat și aprobări și desaprobări. O parte a episcopilor au aplaudat pe orator; arhiepiscopul *Samassa* l'a felicitat chiar. La discursul lui *Apponyi*, probabil, vom mai reveni.

Președintele a dat apoi cuvântul contelui *Ferdinand Zichy*, care a vorbit în contra proiectului. El dice între altele, că pe baza celor spuse de *Apponyi*, nici-odată catolicii nu vor ajunge în pozițiunea, ca autonomia să-și valideze influința sa asupra învățământului. Dispoziția contemplată de guvern involvă o directă renunțare, căci directorii școlilor nu vor fi numiți de autonomie, ci de ministru, alegënd acesta dintre cei pe cari autonomia îi candidază. Nu va fi tot-deuna *Wlassics* ministru; pöte se vină unul mai bun său altul mai rău decât el, și atunci nu se va cunoște intenția urmașului său asupra lucrurilor, față de cari se cunosc adî părerile lui *Wlassics*. Contele *Zichy* nu privește autonomia ca factor legislativ, ci ca un organism, care-și așterne rezoluțiile supremului patron. Nu primesce proiectul comisiunei de 27 și cere, ca congresul să se reîntörcă la punctul vechi de mănecare și să desbată vechiul proiect de statut.

Adî s'a ținut a treia ședință.

Germania și Englitera.

Ședința dela 10 Ianuarie a parlamentului german a fost una din cele mai interesante. La ordinea zilei era desbaterea bugetului.

Primul orator *Bassermann* (liberal național) salută cu bucurie bunele raporturi dintre Germania și Rusia, confirmate și cu ocazia întrevederii din Danzig. Privitor la relațiile cu Austria oratorul relevă critica prințului *Czartorizky* din dieta galițiană, care s'a exprimat nefavorabil asupra raporturilor interne din Germania.

Liebermann-Sonnenberg (partidul reformei) cere mai întâiu reglementarea jidovilor și trece la politica esternă. El atacă pe ambasadorul german din Londra *Wolff-Metternich*, care *inter pocula* a criticat insuflețirea Germanilor pentru Burî. Stilul juvenil extravagant ar trebui să se manifeste tocmai în iubirea de patrie, ér acelora cari ne infamează, să nu le arătăm smochina în buzunar, ci să-i isbim cu pumnul în nas. „Fiind-că poporul german vede în *Chamberlain* pe pricinitorul rășboiului, el pentru noi este ștregarul cel mai mișel din lume.”

Vorbitorul e chemat la ordine.

Liebermann continuând: N'am alt termen pentru *Chamberlain*. Soldații germani veterani trebuie apărați față cu asemănarea ce a făcut-o *Chamberlain*. Ei nu sunt bandiți și tâlhari. E clar, că armata englesă în mare parte e o bandă de jefuitori.

Cancelarul *Bülow*, luând cuvântul, crede, că exprimă dorința majorității camerei când doresce, ca astfel de obiceiuri de critică să nu se împământenească în discusiunile parlamentului față cu miniștri străini. Regretă adênc declarațiile antovorbitorului asupra armatei unui stat, cu care Germania stă în bune relații. Nu e permis să se ofenseze armatele străine. Câte-va zile mai înainte a respins încercarea de a-se atinge cine-va de numele armatei germane. Dacă respingerea acosta ar vré să fie un pretext pentru a-se forța o altă atitudine față cu rășboiul sud-african, său un pretext pentru a-se crea raporturi neamicale între poporul german și alt popor cu care

Germania nici odată n'a stat pe picior de inimizție, atunci — dice *Bülow* — nu stau la îndoială a declara, că la așa ceva n'am să particip. Cu discursuri, cu proiecte de rezoluțiuni și meetinguri nu vom suferi să ni-se determine direcțiunea noastră politică. Interesele și demnitătea noastră pretind să menținem raporturi pacifice și amicale cu Englitera.

Cancelarul își exprimă apoi regretele asupra modului, în care unul din vorbitori din Austria. Pe cum Germania n'ar vedé cu ochi buni, decât cine-va s'ar amesteca în afacerile interne ale ei, tot așa Germanii trebuie să trateze afacerile interne ale altora cu tactul, care e baza cea mai bună a raporturilor sănătoșe internaționale.

Ortel (conservativ) pretinde o mai energică apărare a misiunilor germani din Transvaal. E pe deplin esplicabil, dice, decât revoltei generale în contra lui *Chamberlain* i-s'a dat și în parlament o expresiune mai tare. *Asupra rășboiului din Africa-de-sud va căde blēstemul*, precum și asupra acelora, cari l'au provocat și cari au tolerat, ca acest rășboi să fie purtat cu atâta necruțare. Vrem să restabilim raporturile tradiționale cu Englitera, cum era pe timpul lui *Bismarck*. Vrem să stăm față în față cu bunii amici, dör suntem reci până în adêncul inimei și ne vom ține mâinile în buzunar, când e vorba, ca să scötem castanele din foc pentru amic. Ținem la tripla alianță între marginile trase de cancelar. *Posițiunea noastră este atât de tare, încât n'avem plăcerea să alergăm după nimenea.*

SCIRILE DILEI.

— 31 Decembrie v.

An nou fericit, cu bine și cu isbândi în toate, dorim cetitorilor, colaboratorilor, corespondenților și tuturor amicilor fōiei noastre!

Serbarea zilei de 1 Ianuarie în *București* „Monitorul Oficial” publică următorul program pentru serbarea zilei de 1 Ianuarie: Majestatea Sa Regele, împreună cu Alteța Sa Regală Principele *Ferdinand* și încunjurat de Curtea Regală, asistă la oficiul divin, ce se va celebra la Sf. Mitropolie, orele 10 jum. dimineța, față fiind d-nii miniștri, d-nii președinți și membrii adunărilor legiuitoare, cari se vor afla în capitală, înaltele curți de casațiune și de compturi, Curțile și tribunalele, d-l primar cu consiliul comunal, oficerii generali și superiori, cari nu vor fi sub arme, camera de comerț și funcționarii superiori ai Statului. Trăsura Majestății Sale Regelui va fi escortată de un escradon de cavalerie. După serviciul divin, Majestatea Sa Regele trece în revistă garda de onöre înșirată în curtea Sf. Mitropolii și merge în apartamentele I. P. S. S. Metropolitului Primat, unde primesce felicitările înaltului cler și ale persónelor presente. În aceeași zi, la Palatul din oraș, vor fi deschise registrele de înscriere.

Promoțiunii în capitulul din *Lugoș*. Fōia oficială publică promoțiunea graduală din capitulul gr.-cat. din *Lugoș*. Ilustr. Sa *Petru Pop* a fost numit canonic preposit, R-ssmul *Beniamin Densușan* canonic lector R-ssmul *Ioan Boroș* canonic custode, R-ssmul *Mihailu Giamu* canonic cancelar. În același timp fu numit de canonic prebendat R-ssmul d-n *Nicolae Nestor*, vicarul Hațegului.

Pom de Crăciun. Principele moștenitor român *Ferdinand* a fost Vineri dimineța la Bêrlad. Aci, după-ce a asistat la pomul de Crăciun al soldaților reg. 4 de roșiori, al cărui comandant, după cum se scie, este principesa Maria, s'a întreținut mai mult timp cu ofițerii superiori și inferiori și apoi în uralele publicului Bêrlădean, a părășit acel oraș îndreptându-se, spre capitală.

În ziua a doua de Crăciun, d-na și d-l *G. Gr. Cantacuzino* organizaseră un strălucit pom de Crăciun în onörea micilor principii regali *Carol, Elisabeta și Maria*.

Jocul banilor. Pe unele locuri e credința, că banii din comorile îngropate se aprind, joca în noaptea anului nou și oamenii cari ved flacăra și pun semne unde ard, vor găsi a doua zi comora.

Potrivit acestei credințe, mulți își pierd vremea stând pe câmp în noaptea anului nou.

La orașe e alt joc de bani, la cărți. Practica acestui obicei e foarte costisitoare, une-ori ruinătoare pentru jucători.

Deschiderea cerului. Credința, că în aceeași noapte se deschide cerul, e foarte răspândită.

Mulți pândesc momentul — căci ar fi un singur moment — când cerul se deschide și aceia, cari ved o asemenea minune, se simt fericiti. Ei povestesc, că frumosul din cer se coboară și pe pământ în acea clipă și că Dumnezeu creator s'arată celor cari vor să-l privească.

Vrăjitul. Eă cel mai răspândit obicei în toți România. Care fată ori femeie nu vrăjește în ajutorul anului nou?

Cu plumb topit, ori cu cositor aruncat în apă, după topire; cu busuioac aruncat în ieslea vitelor, etc., se caută ghicirea norocului.

Unele fete, speriate că vremea trece și ursitul nu mai vine, caută să afle în oglindă chipul celui urșit. Ele, cătră miezul nopții, se desbracă pân' la piele și intră singure într'o cameră unde e o oglindă. Cu lampa aprinsă, ele privesc în sticla ce le reflectează chipul. Când a sosit miezul nopții, apare în oglindă chipul ursitului, palid decă va muri curând, vesel de va trăi ani mulți. O clipă și corpul dispăre, er fata se retrage spre a gândi la viitorul ei mire.

Cel puțin așa spun, că se petrec lucrurile, fetele cari au vrăjit în felul acesta.

Dér de am sta să le înșirăm pe toate, n'am mai sfirși o di întrégă. „Câte bordee — atâtea obicei”. Lăsăm pe fie-care să-și petreacă cum i-e placut, urând la toți noroc și voie bună pentru anul viitor.

NECROLOG. Stefan Roșian catechet. adm. protopopesic gr. cat., ca soț, Gabriela Helena Roșian ca fiică. Dr. Valer Laslo, véd. Silvia Tempea n. Laslo. Marcel Laurian Laslo ca frați și soră. Frieda Konradt m. dr. Laslo ca cumnată, Valer Tempea ca nepot, Teodor și Maria Roșian ca socri, Arion și Ana Roșian ca cumnați, în numele lor și al tuturor consăngerilor și al afiniilor, în nemărginita lor durere anunță încetarea din viață a preaiubitei și în veci neutatei soții, mame, mătușe, cumnate și nora Hortensia Leontina Roșian n. Laslo, care după scurte suferințe, împărțășita cu SS. Sacramente, și-a dat nobilul și blândul său suflet în mâinile Creatorului în 11 Ian. st. n. la 4 1/2 ore dimineața, în al 31-lea an al etății și al 3-lea al prea fericitei sale căsătorii. Osămintele scumpei decedate se vor așeza spre vecinic repaus în 13 Ian. a. c. la orele 2 p. m. în cimitierul comun al Clușului. — Clușii, 11 Ian. 1902.

— Maria Luchi n. Mureșian, Liviu Mureșian, veterinar de stat și medic practic, Elisabeta Tanco n. Mureșian, Dr. Sever Mureșian, profesor la școla de belle-arte în Iași, Lucreția Moisil n. Mureșian ca fiice resp. fii, Iosif Luchi, major reg. ung. în retragere, Cornelia Mureșian n. Dombradi, Dr. Paul Tanco profesor gimnazial, Emilia Mureșian n. Popasu, Dr. Constantin Moisil profesor gimnazial ca nurori resp. gineri și alte numeroase rudeni anunță, că Vasile Mureșian, învățător normal în retragere, după îndelungate și grele suferințe și-a dat nobilul său suflet în mâna Creatorului la 31 Decembrie în etate de 95 de ani înmormântarea s'a făcut Joi, 3 Ianuarie 1902 st. n. în cimitierul gr. cat. din Năsăud.

Domnii abonenti, cari nu și-au reînnoit încă abonamentul, se binevoiescă a-l reînnoi, ca să nu li-se întrerupă regulata espedare a ziarului.

Administrațiunea

„Gazetei Transilvaniei”

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Nou abonament la Gazeta Transilvaniei.

Cu 1 Ianuarie st. v. 1902

se deschide nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 24 corone; pe șese luni 12 corone; pe trei luni 6 corone; pe o lună 2 corone.

Pentru România și străinătate: pe un an 40 franci, pe șese luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50

Abonarea se poate face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea.

„Călindearul Plugarului” pe anul comun 1902.

A apărut și se poate procura dela Tipografia A. Mureșianu (Brașov) „Călindearul Plugarului” pe anul comun 1902.—Anul X.

Acest călindear, care se estinde pe 9 côle de tipar format 8° mare cuprinde:

In partea calendaristică: Cronologia anului 1902; Regentul anului; Sărbătorile și alte zile schimbătoare; calculul sărbătorilor mai mari; Porturile etc. Urmază partea strict calendaristică: cele 12 luni ale anului cu sfaturi pentru plugari și semnele de timp după calendarul de 100 de ani.

Urmază Genealogia domnitorilor; Taxele telegramelor și postelor; Competințe de timbru și taxe; Scala timbrelor; Tergurile din Ardeal, Bănat și Țera ungară în ordine alfabetică și apoi după lună și zi; Tîrgurile din Bucovina; Măsurile metrice etc.

In partea literară se găsesc bucăți alese de cetit: „Cetatea dela Fântâna”; (Moțul: Teofil Frâncu); „O scrisoare dela Muselim Selo” (poesie de G. Coșbuc); „Frumoșă Irina” (baladă de St. O. Iosif); „Raze de primăvară” (poesie de Z. Bărsan-Veturio); „Grăuntele de grân” (de contele Lew Tolstoi); „Bătrânul clopotar” (Idilă de primăvară, de W. Korolenko); „Lăcomia strică omenia” (Proverbe de Marion); „Două hiene” (fabulă, de Gavril Bodnariu); „Găsele Ovruului” (anecdota, de Cărăbuș).

Partea economică: „O ramură de producțiune și avuția națională”; „Faceți pânză în casă” (ambele de Dr. G. Maior); „Economia”; „Lernatul vitelor”. — Urmază diferite povețe; lectură distractivă, glume etc.

Călindearul are în frunte portretul lui George Lazar, cu biografia, (tu partea literară.)

Un exemplar „Călindearul Plugarului” costă 25 cr. (50 bani), plus 5 bani porto postal. Vândătorilor se dă rabat convenit.

Tuturor amicilor, cunoscuților și sprijinitorilor mei le poftesc

An nou fericit!

D. Dozsé, Grande Restaurant, gara Timișoara Josefina

Cursul pieței Brașov.

Din 14 Ianuarie a. 1902.

Table with exchange rates for various currencies: Banenota rom. Cump. 18.94 Vënd. 18.98; Argint român. Cump. 18.80 Vënd. 18.84; Napoleon d'ori. Cump. 19.— Vënd. 19.04; Galbeni Cump. 11.34 Vënd. 11.40; Ruble Rusesci Cump. 127.— Vënd. 128.—; Mărci germane Cump. 58.50 Vënd. —.—; Lire turcesci Cump. 10.72 Vënd. —.—; Scris. fonc. Albina 5% 100 Vënd. 101.—

Tergul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 7 Ian. n. de 21,902 capete, la 8 Ianuarie n. au intrat 415 capete și au eșit 331 capete, rămânând la 2 Ianuarie n. un număr de 26 978 capete.

Se notază marfa ungară: veche grea dela — fil. tînără grea dela 9—9 fil., de mijloc dela 90—92 fil. ușoră dela 88—90 fil. — Sărbescă: grea 88—90 fil., de mijloc 84—86 fil., ușoră 82—84 fil. kilogramul.

Cursul losurilor private

din 24 Dec 1902.

Table with exchange rates for various locations: Basilea 17.10 18.10; Credit 396.— 398.—; Clary 40 H. m. 156.— 160.—; Navig pe Dunare. —.— —.—; Insbruck 80 —.— 86.—; Krakau 71.— 78.—; Laibach 70.— 77.—; Buda —.— —.—; Pa'fy 170 —.— 174.—; Crucea roșie austriacă 160.— 172.—; " " ung. 49.75 50.75; " " ital. 25.50 26.50; Rudoif 78.— 80.—; Salm 222 —.— 225 —.—; Salzburg —.— —.—; St. Genois 249.— 250 —.—; Stanislau —.— —.—; Trientine 4 1/2 % 100 m. c. 396.75 398.75; " 4 % 50 —.— 50.—; Waldstein —.— —.—; " de 10 franci —.— —.—; Banca h. ung. 4 % —.— —.—

Bursa de Bacărești

din 24 Dec 1901

Table with market values: Renta amortisabilă 5% apr.-Oct 94 1/2; " " Impr. 1892 5% Ian.-Iul. 93 3/4; " " din 1898 5% " " 93 1/4; " " 1891 int. 6 mil. 5% Apr.-Oct. 93.—; " " Impr. de 32 1/2 mil. 4% Ian.-Iul. 93.—; " " Impr. de 50 mil. 4% " " 80.—; " " Impr. de 274 m. 1890 4% " " 79.—; " " Impr. de 45 m. 1891 4% " " 80.—; " " Im. de 120 mil. 1894 4% " " 79 1/2; " " Impr. de 90 mil. 1896 4% " " 80 1/4; Oblig. de Stat (Conv. ruvale) 6% Mai.-Nov. 80 1/4; " Casei Pensiunilor fr. 300 10% " " —.—; " comunei București 18-9 5% Ian.-Iul. —.—; " " din 1884 5% Mai.-Nov. —.—; " " din 1883 5% Ian.-Dec. —.—; " " din 1890 5% Mai.-Nov. —.—; Serisuri fonciare rurale 5% Ian.-Iul. 93.—; Seris. fonciare rurale din 1810 4% " " 79 3/4; " " urbane București 5% " " 78 3/4; " " Iași 5% " " 73 3/4; Oblig. Soc. de basalt artificiali v. N. —.—; Banca Rom. ult. div. fr. 12.51 50% 150 v. —.—; Banca Națion. ult. iv. 86.— 500 intr. v. —.—; Banca agricolă 500 150 v. 2.05; Dacia-România ult. div. 35 lei 200 intr. v. 238.—; Națională de asig. ult. div. lei 43 200 " " 14.—; Soc. bazalt artif. ult. div. lei 50 200 " " 375.—; Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l. 250 " " 880.—; Soc. rom. de hârșie ult. —.— 100 " " —.—; „Patria” Soc. de asig. ult. 4 l. 1 100 " " —.—; Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0 200 " " —.—; " " 2 em. u. d. 0 1000 " " —.—; Soc. de fur. militare u. d. 60 l. 200 " " —.—; „Bistrița” soc. p. f. hârșii 50 l. 1000 " " —.—; Societ. p. constr. de Tramaxs 200 " " —.—; 20 franci aur —.— " " —.—; Fabricile Unite de gazose. 12 " " —.—

Scompturi:

Table with bank discounts: Banca n. a. Rom. 7% Paris 3% 1/2; Avanzuri pe efecte 8% Petersburg 4% 1/2; Banca agricolă 1% Berlin 4% 1/2; Londra 3% Belgia 3 1/2; Viena 4% Elveția 5% 1/2

Nr. 251 - 1902.

PUBLICAȚIUNE.

Se provocă toți posesorii de câni de pe teritoriul orașului Brașov, ca spre scopul conscrierii cânilor pe anul 1902 se ia dela oficiul orașenesc de dare până în 30 Ianuarie a. c. în primire foile de însinuare, și provădute cu datele recerute, se le așternă aceluiași oficiu, cel mult până la 10 Februarie a. c.

Pentru acei posesori de câni, cari nu pot scrie, se provăd foile de însinuare, pe temeiul informațiilor lor verbale, de cătră oficiul orașenesc de dare cu datele recerute.

Acei, cari îndecursul anului ajung în posesiunea unui câne, se îndatoréză, ca pe baza foiei de însinuare să arate îndecursul de 3 zile oficiului orașenesc de dare, că posedă câne.

Intrelăsarea însinuării cânilor se pedepsește, în sensul statutului de câni, cu pedepsă dela 1 cor. până la 100 corone seu cu arestul corespunzător.

Brașov, 10 Ianuarie 1902.

Oficiul de dare orașenesc.

Villă de vëndare în Tușnad vis à vis de salonul de cură, este o villă cu 14 odăi mobilate de vëndare. Cumpărătorul, din închirierii acestei ville poate se tragă mare folos. In aceasta privință a se adresa la profesorul: Solymossi Endre in Székely-Udvarhely. 2-3382

Cognac CZUBA-DUROZIER & Cio. DISTILLERIE FRANÇAISE. PROMONTOR.

Am onore a încunoscința On. clienți, că mi-am strămutat Atelierul meu de croitorie bărbătescă în Sstrada Orfanilor Nr. 7. Atelierul imi e asortat din nou cu stofe fine, calitate superioară, specialitate de stofe negre fine pentru costume, redingote, fracuri și jachete. Cunoscințele mele speciale in arta croitoriei imi dau posibilitatea de a mulțumi atât in croiala hainelor, cât și in îngrijirea confecțiilor. Imi permit deci a ruga pe On. public să binevoiescă a mă onora și in viitor cu comande, asigurând de un serviciu prompt și consciințios. Cu totă stima George Bucă, croitor bărbătesc, Brașov, Strada Orfanilor Nr. 7.